101105-07 Retreat på Solliden: **Job och hans vänner**
Björn Helgesson

Job, Meditation 1
Under ett par dygn ska vi följa Job och hans vänner i deras samtal. Vi befinner oss i Alla helgona helgen. Är vi besöker kyrkogårdarna blir vi påminda om personliga förluster och vår egen död. I kväll lyser alla kyrkogårdar av gravlyktor. Men även om martyrer handlar den här helgen. Alla helgon. Människor som gett upp kontrollen över sina egna liv för att låta sig falla handlöst i förtröstan på Guds kärlek i evigheten. De kan tyckas främmande eller lockande. Ingen av oss vill lida. Ändå lider vi alla. Jobs bok ska vara vår följeslagare ett par dagar.

När vi läser Jobs bok får på privata samtal. Det här är en bok i bibeln som skiljer sig från alla andra. Den hör till en grupp av texter som kallas för vishetslitteratur. Där finns även Ordspråksboken och klagovisorna. Vi har ingen aning om vem som skrivit boken. Troligen är det flera personer. Boken har två tydliga delar. Den består av en ramberättelse som omsluter en lång dialog. Språkligt har dessa delar helt olika stil. Det gör att man tror att det är två berättelser som vävts in i varandra. Kanske fanns ramberättelsen först och dialog skrivit senare. Ramberättelsen tycks gammal och skildra ett socialt mönster som svarar mot patriarktiden alltså den äldsta tiden i bibeln då Abraham, Isak och Jakob tänktes leva. Job är en mycket rik och inflytelserik shejk. Rikedomen räknades inte i pengar utan i antalet djur och barn. Vi befinner oss före den organiserade religionens inträde i historien. I ramberättelsen finns Gud och något som kallas för gudasöner. Där finns även Anklagaren – på hebreiska är det satan. Boken inleds med att vi får tjuvtitta in i Guds rådslag där satan och Gud samtalar. Det hela är inte så lite absurt. Den centrala frågan i ramberättelsen är denna: Kan människan älska Gud för Guds egen skull eller grundar sig all tro i att det lönar sig, att man har något att vinna, att man försöker beveka Gud för egna syften.

Den andra delen av boken utgörs av ett samtal mellan Job och hans vänner. Det är en dialog mellan Job och tre andra personer. Ytterligare en ansluter på slutet. Frågan gäller lidandets orsak. Jobs vänner menar att Gud lönar oss efter våra handlingar. Job har syndat och det är därför han drabbas så hårt. Job tillbakavisar detta. Den fjärde vännen betonar att lidandet har ett pedagogiskt syfte; Gud fostrar oss med lidande. Tonen i samtalet är väldigt ärlig. Job anklagar Gud för att vara en brottsling, en despot och kräver att Gud ska svara. Till slut träder Gud fram och ger ett långt svar. Om det nu är ett svar.

Mycket av Jobs frågor lämnas obesvarade. Många frågor vi skulle vilja ställa får vi inte heller svar på. Det gäller att titta efter de svar boken vill svara på istället för att jaga efter det obesvarade. Boken svarar inte på om Gud är sådan att han förhandlar med satan om en människa och är beredd att utlämna henne på detta sätt? Själv betraktar jag inte Jobs bok som ett återgivande av en historisk händelse utan som en påhittad berättelse. Därför kan jag släppa de frågor berättelsen inte handlar om. Ingen har varit och tjuvtittat i himmelen och bevittnat ett samtal mellan Gud och Satan. Men dialogen är ett hopkok av samtal som vi människor fört i alla tider. Varför ska vi lida? Varför får vissa lida mer än andra? Hurdan är Gud som låter lidandet pågå? Finns det en väg från lidande? Finns det en mening med lidandet? Inns det ett slut? Alla dessa frågor är eviga. Ett naturvetenskapligt svar finns men räcker inte. Orsak och verkan svarar inte på frågan existentiellt. Mitt hjärta ropar efter något annat

Ännu ett par saker är viktig att veta när man lyssnar till samtalet: när denna text skrevs fanns inte tron på en uppståndelse, en dom, ett evigt liv. Vi befinner oss långt före Jesus. Allt hopp människan har i Jobs värld gäller detta livet.

Job, Bibelmeditation 2
Vilken är huvudfrågan i Jobs bok? Många som lider har uppmanats att läsa Jobs bok för att få svar på frågan: Varför. Något sådant svarar kanske inte boken på. En helt annan fråga finns i fokus i den första delen av Job: Kan man tillbe Gud för Guds egen skull eller är drivkraften att man vill få någonting tillbaka. Eller annorlunda uttryckt: Lönar det sig att tro på Gud?

Anklagaren menar att Job är en stor gudsman därför att det lönar sig för honom. Genom att leva efter Guds bud går det honom väl. Han får vara frisk, han får många barn, blir rik och har framgång med allt han företar sig. Tron på Gud är ingenting annat än beräkning och egoism. Job tillber därför att han tjänar på det. Kanske kombinerat med rädsla. Om det gick honom illa skulle han förbanna Gud istället. Det låter rimligt. Många förbannar Gud när det själva drabbas av motgångar. Kanske har det inte varit mycket tillbedjan före motgången heller, men i alla fall. En del människor förlorar sin tro när livet gör dem illa. De har gång på gång frågat: varför fick detta ske, varför griper Gud inte in? Har jag inte lidit nog? Varför tillåter Gud detta? Finns ingen rättvisa? Borde inte jag som är kristen eller har gjort så mycket gott fått något tillbaka?

Gud svarar anklagaren genom att hävda motsatsen: Job tillber Gud för Guds egen skull. I första hand har man ingen nytta av Gud. Den evige är skälv nog för tillbedjan. Och Job ger Gud rätt. Trots allt han fick utstå kom inte ett syndigt ord över Jobs läppar. Han förbannade inte Gud för sin olyckas skull.

Hur ser jag på mig själv? Var finns grunden för min tro? Varför vänder jag mig till Gud? Jag vänder frågan till mig själv. Kan jag säga att jag älskar Gud av hela mitt hjärta och med all min kraft för Guds egen skull? Eller är Gud mer av en investering? En oprövad vana, ett socialt sammanhang? En okänd jag mer talar om än med? Och vad händer med min tro när Gud visar sig vara passiv i mitt livs prövning.

Att tro lönar sig – nästan oavsett vad man tror på. Tro ger identitet och är en pusselbit i den egna tryggheten. Detta lär vanlig skolpsykologi. En trosgemenskap ger sammanhang och något att göra på fritiden. Allt detta är bra när livet skakas om. Men då ställs också frågor till tron. Den prövas och blir synlig. Det kan visa sig att den tro man har är innehållslös och inte ger något stöd. Kanske finns den men jag har inte riktigt tagit på den eller fallit i den förr.

Många har upplevelsen av att Gud hör bön och att verkligheten förvandlas när man ber. Andra har den motsatta erfarenheten: Ingenting händer trots att jag ber. Statistiken talar sitt tydliga språk: Lika många svårt sjuka dör vare sig man ber eller inte. Statistiken säger inget om en enskild människas erfarenhet.

Jobs bok visar på slutet att hans trohet lönar sig: Job får tillbaka allt – om nu nya barn kan sägas ersätta andra som dött. Det är kanske en alltför modern fråga.

Gud vill locka oss till en tro och bön som inte handlar om vinst utan har mer ton av vänskap. Du och jag har börjat en vandring. Det handlar inte om hur gamla vi är. Job fick till slut säga: Förr hade jag bara hört

om dig, nu har jag sett dig med egna ögon. I den riktningen drar Gud oss. Genom livets skratt och tårar. Vi måste släppa taget om tanken på lönsamhet.

Job, bibelmeditation 3
Job. 5:6-7
Job hade allt men har nu mist allt. Hans vänner säger att det är helt naturligt. De menar att den som lever rätt lyckas i livet medan den som drabbas av elände gör det som en följd av egen ondska. Synden straffar sig själv. Gud fördelar gott och ont som lön eller straff. När vi frågar ”varför” finns svaret i vår livsföring. I Jesaja bok står det: ”Lycklig den rättfärdige, han är god och får njuta sina gärningars lön. Ve den orättfärdige, han är ond och får igen vad han har gjort.” (Jes. 3:10-11) Ordspråksbokens visdom lär: ”Den som sår orätt skördar ofärd, och käppen gör slut på hans övermod.” (Ordspr. 22:8) Också i nya testamentet finns tanken insmugen. Paulus skriver i Galaterbrevet: ”Vad man sår får man skörda.” (Gal. 6:7). Ett liv präglat av straff och belöning. Gärningarnas lag.

Utan att vi behöver dra in Gud i det hela kan jag konstatera att det ligger en del i påståendet. Lever jag på snabbmat och låter bli att röra på mig ökar risken för hjärtinfarkt. Särskilt om jag röker och stressar från morgon till kväll. Mycket elände orsakar jag mig själv. Kanske orkar jag inte bära ansvaret för mina egna val utan gör allt jag kan för att få skylla på någon annan, men innerst inne vet jag. Mycket bitterhet i livet kommer ur att jag vet att jag orsakat mitt elände genom egna val. Jag valde yrke, jag valde livspartner, jag valde att inte vilja mer, att inte anstränga mig mer. Vem orkar se detta?

Men motsatsen finns också: storrökaren som är frisk tills han fyller hundra och den harmoniske renlevnadsmänniskan som dör vid trettio. Mönster finns men också det som bryter dem.

På det moraliska planet vet vi alla att den skötsamme och måttlige förblir fattig medan den som saknar skrupler blir rik. Inte heller är det så att man behöver vara olycklig för att man beter sig som ett svin eller badar i pengar. Hellre rik och frisk än sjuk och fattig. Här finns ingen rättvisa. All**l**t kan hända alla och det verkar mer vara en fråga om tillfälligheter vilket liv jag får. Någon får silversked en annan får rovor.

Allt kan hända alla. Det ser vi med våra egna ögon. Det är inte så att Gud styr våra liv utifrån våra moraliska kvaliteter. Gud står fri. Ändå tänker vi lätt så. Det är inte rimligt att se det vi drabbas av på det individuella planet som straff eller belöning. Inte heller på det nationella planet. Job säger samma sak. Han vägrar att gå med på att hans lidande står i proportion till hans moraliska misslyckanden. Han utmanar t o m Gud på en rättegång om det rimliga i det lidande han drabbats av. Och Job är inte ensam med sin fråga. På frågan varför, är svaret att allt kan hända alla. Vi kan inte kontrollera livet. Gud sitter inte och detaljstyr livet. Allmakten kan inte bestå i att vi är marionetter som flyttas omkring. Inför Gud och livet har jag inga rättigheter. Det goda är Guds gåva. Mitt svar är tillbedjan.

Är meningen med lidandet då fostran? Så ser Elifas – den fjärde vännens - svar ut: ”Lycklig den människa som tuktas av Gud” säger han. I ordspråksboken finns samma tanke: ”Herren tuktar den han älskar och agar den han har kär.”. I Nya testamentet finns tanken bl. a i Hebreerbrevet 12: 7-11.

Behovet av fostran kommer vi inte undan. Våld som fostringsmetod har de flesta av oss idag valt bort. Det finns bättre sätt, men målet finns kvar. Lycklig den som lärt sig att känna gränser, den som fostrats! Vill Gud fostra oss? Hur gör han i så fall?

Det finns en sanning i att lidandet fostrar oss. Guds vilja till förvandling av våra liv kan inte heller begripas av oss fullt ut. Många av oss kan i backspegeln se att några av livets svåraste tider varit viktigast för att forma oss till dem vi är. Men jag värjer mig mot att Gud medvetet skulle sända lidandet i fostringssyfte men jag kan bejaka att han ändå brukar det som sker. Vad avgör vad lidande gör med mig? Kommer det att göra mig bitter eller ge goda frukter? Meditera gärna över Heb. 5:8-9: ”Fastän han var son lärde han sig att lyda genom att lida.” står det där om Jesus.

Är Gud alltings källa? Är det så att allt som sker händer därför att Gud vill det? Varje regndroppe som faller, varje knopp som vecklar ut sig till ett blad, varje jordbävning, varje hjärntumör? Allt jag råkar ut för och allt jag tror att jag väljer? Delar av bibeln svarar ja på den frågan, andra delar säger nej. Välj vilken Gud du vill tillbe, ropar texterna till mig

Gamla testamentet lär gång på gång att Gud är allsmäktig. Närmast allorsakande. Men finns ingen annan källa? Nog har Gud skapat våra förutsättningar, både i det yttre och i det inre. Det kan jag se. Det ekologiska samspelet, med födelse och åldrande är så tydligt. Naturlagarna. Mitt eget psykes utvecklingsmönster är hans verk. Ramar. Till ramarna Gud gett hör att tillvaron har gränser, att livet är begränsat. Alla händelser och handlingar följer en orsakskedja bakåt till tidigare händelser. Invävt i detta finns val och tillfälligheter. Det vi kallar slump och som vi inte riktigt kan veta hur Gud använder. Men Gud är skaparen av verklighetens ramar och därför i någon bemärkelse skyldig, källa. Gud har ju även gett den fria viljan, han bär ansvar för att den finns. Så vandrar mina tankar vidare. Inte har jag rätt att välja bort de ord i bibeln som jag har svårt att leva med. Men jag behöver inte bejaka allt, det gjorde inte Job. Han vred och vände på dem.

För Job och hans samtid är Guds allmakt en självklarhet. När gärningarnas lag inte längre fungerar som förklaringsmodell krackelerar Jobs verklighetssyn. ”Världen är utlämnad åt en brottsling” utbrister han. Men han förbannar inte Gud. Jesus tar också upp frågan om Guds allmakt och gärningarnas lag. Läs Luk 13: 1-5. Vad vill han egentligen säga? Läs noga! Job ropar till slut efter en medlare. Hans stora plåga är inte främst alla förluster, inte ens kroppens plågor, utan upplevelsen av att vara fördriven av Gud. Men vem återstår att vända sig till för Job om t o m Gud är hans fiende? Han vänder sig till Gud! ”Jag vände mig till Gud med min gråt. Må han försvara en dödlig inför Gud.”

Job vänder sig alltså till Gud för att få rätt mot Gud. Så har Kyrkan sett på Jesus; en försonare som talar för oss inför Gud vår Fader. Johannesskriver: ”Om någon syndar, har vi en som för vår talan inför Fadern. Jesus Kristus, som är rättfärdig. Han är det offer som sonar våra synder. (i Joh. 2:1). Paulus skriver till Rom: ”Kristus är den som har dött och därtill den som uppväckts och sitter på Guds högra sida och vädjar för oss.” (Rom. 8:34). Och i Hebreerbrevet står det: ”Så kan han också nu och för all framtid rädda dem som nalkas Gud genom honom, eftersom han alltid lever och kan vädja för dem.” (Heb. 7:25). Jesus säger att han och Fadern är ett, men vi människor våndas inför skaparen av himmel och jord. För att vi ska kunna bära vår rädsla och se att Gud älskar oss visar Jesus oss Guds ansikte på ett sätt som vi förmår att ta emot. Som en bror. Ibland känns han som en medlare. I en obegriplig värld med en Gud som alltid kommer att övergå vårt förstånd får vi se på och möta Jesus. Vi vänder oss till Gud för att våga se Gud.

Job, Meditation 4
Job är den lidande människan. Under drygt trettio täta kapitel strider han med sina vänner om hurdan Gud är. De diskuterar saken teoretiskt medan Job talar utifrån sin ytterst konkreta erfarenhet av lidande. Han får

det inte att gå ihop. Gud kan inte både vara allsmäktig och allälskande, han kan inte vara både rättvis och styrande. Job har funnit världen vara ett meningslöst kaos styrt av en brottsling som våldför sig på människan. Och vi som läst inledningen, spelöppningen, kanske är benägna att hålla med. Till sist tystnar Job. När han tystnar kommer Guds svar.

Gud talar. Svaret är en lång naturkunskapslektion. Men man kan läsa de långa svarstalen gång på gång utan att hitta något svar på Jobs fråga. För det är så att Gud inte svarar på det sätt vi vill. Istället talar Gud om hurdan den värld är i vilken Job och många andra lider.

Invävt i poesin kommer en rad dementier, negativa svar, som säger hur Gud och världen inte är. Först och främst är världen inte ett kaos utan skapat efter Guds visa plan och oändligt märkligare än vad Job kan föreställa sig. Svaret är inte till för att Job ska imponeras av Guds visdom och därför tystna. Nej, första delen av svaret är helt enkelt ett klargörande av att det finns en ordning, det är inte kaos som råder. Poesin beskriver hur rikt ordnad tillvaron är. Och allt snurrar inte runt oss människor, jag själv är inte tillvarons nav. Livet på joden har funnits någon miljon är och människan är en sen parentes. Den ekologiska balansen fungerar årtusende efter årtusende, oss förutan, mig förutan. Sinnrikt snurrar jorden runt solen, väte och syre bildar vatten, värme och kyla växlar, i en perfekt balans flödar tillvaron över av liv. Inte är det kaos som råder, utan ordning. Det är inte människan som skapar ordningen i en vildmark utan jorden klarar sig utmärkt utan oss människor. Det är snarare så att det är vi som skapar kaos. Guds första svar till Job är att tillvaron är ordnad och det är Gud som har kontrollen.

Så följer en beskrivning av två mäktiga urvarelser; Behemot och Leviatan. Som de beskrivs kan man ana drag från flodhästen och krokodilen. Men de är mycket mer än så. De representerar kaosmakterna, det obegripliga, ja, kanske t o m det onda i tillvaron. Det vi människor inte kan rå på, vare sig Job eller någon annan. Den ende som kan stå emot är Gud själv. Men också i Guds möte med kaos finns kampen. Guds skapelse blir inte bara till genom ord utan även genom kamp. Behemot och Leviatan är symboler för Guds motkraft, det kaos som hotar kosmos, den död som hotar livet, den ondska som hotar godheten.

Budskapet till oss är att allt inte kommer från Gud, Guds allmakt är inte detsamma som allorsaklighet. Gud är inte den direkta orsaken till det onda som sker i livet. (Kanske heller inte till det vi uppfattar som gott? Kanske är det inte min upplevelse som kan avgöra vad som är vad?) Istället är det så att livet som Gud hela tiden ger är hotat. Hotet kommer inte från livets givare – även om ramberättelsen öppnar också för det – utan från motkraften. Det betyder i sin tur att det onda som drabbar oss inte är ett straff för dåligt beteende. Det är heller inte en prövning som syftar till att göra mig till en bättre människa. Inte heller en del i en storslagen men obegriplig plan Gud har för tillvaron. Istället är det så att det finns områden i tillvaron där skaparen inte kan styra fullt ut: kampens områden. Det är ur dessa områden som det slumpmässiga lidandet kommer. Guds liv fortsätter att strömma fram, döden gäckas gång på gång av livet; maskrosor bryter igenom asfalten, nya barn föds. Så ser livets seger över döden ut när jag läser Job och min egen verklighet.

Vi har nått slutet av Jobs bok. Han sitter fortfarande sjuk på sin askhög. Visst fick han några delsvar på frågorna kring hur tillvaron är beskaffad, men nog är livet fortfarande ett mysterium där det mesta är obegripligt. Vad fick han då? Främst fick han mötet med sin Gud. Förut hade han bara hört talas om honom, nu har de mötts. Därför tycks Job nöjd, trots att han fortfarande är sjuk, fattig och omgiven av lidande. Märkligt. Något var viktigare än lyckan.

Men så återvänder också rikedomen, hälsan och anseendet. Nya barn föds – som om ett död barn kunde ersättas av ett nytt. Lidandet tycks ha en ände. Det svåra varar inte för evigt. Det byts mot upprättelse. En allvarligare lycka som har märken av spikar?

Budskapet till oss är hoppet. Hopp åt vår längtan efter att lidandet ska ha ett slut. Inte bön om att försonas med sitt öde eller att härda ut. Bönen i Gamla testamentet handlar om nuet. Evighetsperspektivet anas på några ställen men möter oss främst i Nya testamentet. Bönen och hoppet gäller alltid att nöden skall upphöra, verkligen ta slut. En dag ska det ske. En dag ska våra livs historia och hela tillvarons historia får sluta som Jobs bok, med återupprättelse.

För mig är mötet, relationen med Gud det djupaste svaret. Min bön har formen av att hålla mig fast i namnet Jesus Kristus. Gång på gång upprepar jag namnet i min tanke när jag sitter i tystnaden. Jag övar mig i att vara närvarande. Inte i drömmarna eller minnena. Inte i analysen, känslorna eller upplevelserna utan i närvaro. Kristus Jesus, Kristus Jesus, Kristus Jesus. I lycka och olycka, när jag har svar och när jag inte förstår, i det logiska och i det irrationella. Där möter mig Gud på det sätt han själv vill på samma sätt som han mötte Job på det sätt han valde då. Kristus Jesus, Kristus Jesus, Kristus Jesu.

I nuet finns Jesus och jag vill öva mig på att vara i nuet. Närvarande. Varseblivande. Då ger jag Jesus möjlighet att göra det han vill i mitt liv. Men också den önskan vill jag släppa. Gud för Guds egen skull. Utan andra avsikter. Än är jag inte där men det är dit jag sträcker mig.

Förr har jag bara hört om dig, nu har jag sett dig med egna ögon.

Job, lördag, predikan
Anklagaren, djävulen, diabolos, denna världens furste, den onde, frestaren, beelsebul, belial, draken, lucifer, ormen och satan kallas han. Många namn har han i bibeln, Jobs anklagare inför Gud. Om det nu kan vara samma figur bakom alla dessa märkliga namn. Kaosmakten personifierad.

Är detta Guds motkraft i tillvaron eller är Gud allorsakande? Finns en personlig ondska som strider med Gud? Frågan är inte självklar i bibeln. Kanske inte heller självklar i vårt hjärta. När livet gör oss illa riktar vi vår smärtas fråga till Gud: Varför. Som om Gud var källan till allt. På Jobs värld tänker man sig att Gud är den enda källan, men den bilden förändras lite medan vi läser Jobs bok.

I slutet av Jobs bok beskrivs ondskan som två djur: Behemot och Leviatan. Båda skildras som skapade av Gud. Samtidigt står de skaparen emot. På samma sätt som med ormen i skapelseberättelsen som lockade Adam och Eva. Också ormen beskrivs som en del av skapelsen. Ändå lockar den människan att göra uppror mot Gud. Hur kan ormen vara både Guds motståndare och en del av Guds skapelse? Frågan besvaras inte för den finns inte med i berättelsen. Behemot, Leviatan och ormen i Eden beskrivs som djur bland andra i skapelsen. Anklagaren i Jobs bok kommer inför Gud tillsammans med gudasönerna. Han finns med i Guds himmel och kan stå ansikte mot ansikte med Gud och prata med Gud. Kanske inte som kollegor, men ändå inte riktigt som varandras motsatser. Är han som pratar med Gud densamme som ormen, som Leviatan, som satan? Vi vet inte, det svarar inte bibeln på. En ljusets ängel som slängts ut? Vi kan göra försök att få en kronologi men den blir inte riktigt trovärdig. Dessa djur och namn är alla symboler för något annat. Ormen är mer än en orm. Poängen är inte varifrån de härstammar utan att de står för kaos. Men att Gud är mäktigare. Kanske även människan, åtminstone en människa.

I skapelseberättelsen står det att människosonen trampar sönder ormens huvud som stinger honom i hälen. Varje barn som föds är ett vittnesbörd om att livet är starkare än döden. Hotat men starkare. Det yttersta beviset sänds oss i Jesus själv som tar med sig allas vår död in i döden för att själv återvända till livet.

Jobs bok svarar inte på varifrån det onda vi drabbas av kommer. Själv vill jag ha någon att skylla på: Gud eller en människa eller djävulen. Jag vill förstå och det är helt som det ska. Men det jag erbjuds är att förtrösta på Gud. Förtröstan som kräver överlåtelse gång på gång.

Saker drabbar mig. Det som gör ont kallar jag oftast ondska. Det är som en ren reflex. Ändå kan det mesta som sker begripas genom enkla orsakssamband och är inte särskilt religiöst. Det behövs inga djävlar för att se varför livet gör ont. Tandvärk, åldrande, förluster, rädsla och egna dåliga val. Jakob skriver: Blir någon frestad, är det alltid av sitt eget begär som han lockas och snärjs. När så begäret har blivit havande föder det synd, och när synden är fullväxt föder den död.”

Att vara människa är att lida och att skratta och allt där emellan. Det ingår. Jag frågar varför. Guds svar är en inbjudan till trons vänskap.

Job, Predikan, söndag
Samtal handlar om att dela tankar. Det är inte givet var det kommer att sluta. När den andre talar väntar jag inte bara på att han ska sluta, så att jag får fortsätta att säga mitt, utan jag lyssnar. Och den andre lyssnar på mig. Samtal kräver respekt och tid. Ur ett bra samtal går jag förändrad. Min syn på det vi talat om har ändrats lite av att jag lyssnat till den andre. Kanske förändringen inneburit att jag blivit än mer säker på min sak, kanske mer tveksam.

Job och hans vänner talar med varandra. Båda parterna påverkas. Bådas underliggande motiv dras fram i ljuset inför dem själva och de som lyssnar. Vännernas förespeglade omtanke om Job nöts ned och visar sig ha en djupnivå de kanske inte ens själva anade. Men också Job påverkas av det långa samtalet.

Jag ser för det första att han slipar sina argument och blir alltmer övertygad om sin oskuld. En begränsad människa medger han sig vara, javisst, men inte ond. Han har inte gjort sig förtjänst av ett straff. Samtalet gör Job mer övertygad om sin sak.

För det andra går Job från att tala om Gud till att tala med Gud. Han blir ärligare i sin relation. Artigheten mot Gud förädlas till ärlighet. Först då han nått ärligheten är ett möte dem emellan möjligt. Kan det vara så?

För det tredje blir Job solidarisk. Visserligen talar han en hel del om sig själv, men allteftersom han talar dras även alla andra drabbade in samtalet. Han börjar tala för alla som oförskyllt lider på vår jord. Han gör de förtrycktas sak till sin. Han ställer in sig i den stora skaran. Job har tidigare levt solidariskt, men här sker en fördjupning. Hans gråt är inte längre bara hans egen gråt. Plötsligt upptäcker jag i Job den Kristus som bär andras lidande inför Gud.

Också vi väntar på att en gång få våra tårar avtorkade från våra kinder. Men då måste också vi stå i ledet av de lidande. Vi måste solidarisera oss med dem som fråntagits allt. Vår kallelse är att bli som Jesus – att bära världens lidande. Att stå där utan hopp om egen vinst. Ve den som Herren finner torrögd för att hon

inte förstod att vara solidarisk med de fattiga och lidande här i världen. Vi som söker tröst för egen del behöver göra de förtrycktas nöd till vår. Bara så kan våra ord och vår bön få trovärdighet för oss själva och andra. Lidandet blir då inte självömkan utan något mycket större. Detta är också din och min kallelse. Bort från självömkan till medlidande. Bort från betraktande till handling. Här möter alla helgona helgen Job.

Att bråka med Gud – ett samtal mellan Daniel och Björn

”En människa kan inte få rätt mot Gud. Om han behagar föra sin talan mot henne kan hon inte svara ens en gång på tusen. Även om jag har rätt kan jag inte svara. Jag måste tigga min motpart om nåd. Även om han skulle svara när jag ropar tror jag inte att han skulle lyssna på mig. Gäller det makt är han starkast, gäller det rätt – vem kan ställa honom till svars? Oskyldig och skyldig, han förgör dem båda. När en olycka plötsligt dödar hånler han åt de oskyldigas undergång. Världen är utlämnad åt en brottsling.” Ur Job 9

Frågor som vi samtalade kring

Får man tala så här om Gud? Blir han inte arg?

Kan jag säga någonting som gör att Gud förskjuter mig?

Job verkar inte förlora sin tro fast han är så arg. Borde han inte säga upp bekantskapen?

Kan ärlighet få mig att förlora tron på Gud Eller för den mig alltid närmre Gud?

Vad ska jag göra om mina frågor bara blir mer och mer kritiska? Vid kyrkkaffet känns det inte som läget är det rätta att ta upp sådant.

Gud verkar acceptera Jobs kritiska frågor. Han säger emot men förskjuter honom inte. Däremot blir Gud arg på Jobs vänner. Vad är skillnaden i vad de sagt egentligen?

……

”Om ändå en medlare fanns mellan oss, som vi båda måste böja oss för! Om han ändå slutade slå mig, så att skräcken för honom släppte, då skulle jag tala utan att frukta honom. Nu kan jag det inte.” Ur Job 9